

## **Onko lähetysnäky kadonnut? Mikä olisi Edinburghin sanoma nyt sadan vuoden jälkeen?**

Mark. 16:14–20

### **Lähetysnäky**

Olen teemavuoden merkeissä lueskellut Edinburghin yliopiston professorin Brian Stanleyn kirjaa Edinburgh 1910 -konferenssista. Canterburyn arkkipiispa Randall Davidson päätti Edinburghin konferenssin avauspuheensa näin: ”Voi olla, että jotkut täällä olevat eivät maista kuolemaa ennen kuin näkevät Jumalan valtakunnan tulevan voimassa”. Voi olla vaikea kuvitella Kari Mäkisen lausuvan jotain vastaavaa. Sanoja on vaikea sovittaa meidän kenenkään suuhun.

Arkkipiispa ennusti uuden ajan koittavan: evankeliumin voittokulku saavuttaa kaikki kansat konferenssin osallistujien elinaikana. Amerikkalainen metodistiipiispa James Bashford Pekingistä totesi: ” Kristillinen kirkko ei ole reformaation – tai oikeastaan helluntain – jälkeen kohdannut tällaista mahdollisuutta viedä evankeliumi orienttiin.”

Eletty elämä muutti jopa konferenssin keskeisten henkilöiden käsityksiä. Edinburgh 1910:n sanoma näytti 50 vuotta myöhemmin erilaiselta. Kaksi konferenssin näkyvintä hahmoa, amerikkalainen John Mott (”mastermind”) ja skotti J.H. Oldham (”chief engineer”, Intiassa lähetystyössä ollut Gustav Warneckin oppilas, Skotlannin Vapaakirkon lähetys sihteeri), eivät epäröineet tulkita konferenssia ensisijaisesti ekumeenisen liikkeen – ei lähetysliikkeen – käännekohtana. Konferenssin koolle kutsujien mukaan Edinburghissa siis kirjoitettiin ekumenian, ei lähetysten historiaa. Pääsyy perspektiivin muutokseen oli se, että ensimmäinen maailmansota syrjäytti kunnianhimoiset lähetysuunnitelmat, jotka olivat konferenssin ytimessä enemmän kuin ekumeeniset rakenteet. Monista Student Christian Movement -liikkeeseen kuuluneista maallikko-osallistujista tuli myöhemmin kirkkojensa johtajia ja teologeja.

### **Ekumeeninen liike ja evankelinen liike**

Tänä vuonna on monissa yhteyksissä käsitelty 1910-konferenssin perintöä. Kuten tiedämme, konferenssin osanottajat (1215) edustivat melko kapeaa osaa maailman kristityistä. Kyseessä oli protestanttinen ja laajasti ottaen evankelinen kokous<sup>1</sup>

Edinburghin kokousta 1910 juhlittiin Edinburghissa kesäkuussa ja juhlitaan Kapkaupungissa lokakuussa. Etelä-Afrikkaan kokoontuu 5500 ihmistä, joista kokousedustajia yli 4000. Edinburghissa edustajia taisi olla n. 300.

Pohjoismaisten lähetysjohtajien Forumissa Islannissa huhtikuussa 2008 kerrottiin taustaa ekumeenisen liikkeen Edinburgh 2010:lle (Birger Nygård, Areopagos). Tarkoitus oli tuoda yhteen 1400 edustajaa ottaen huomioon kristinuskon koko kirjon ja edustavuuden – mahdollisimman kattava otos maailman kristillisyydestä. Etelän kirkkojen osuus edustajista olisi 50%, naisten ja nuorten osuus 25%. Tässä epäonnistuttiin. Nygårdin mukaan ei ollut rakennetta, joka olisi toteuttanut suunnitelman, rahoittajia ei löytynyt ja henkilövalinnoissa tehtiin virheitä. ”Menestystä on vaikea toistaa.” Kokous kuitenkin toteutui. Varsinaisia edustajia lienee ollut tuo 300, ja julkilausumakin (Common Call) annettiin.

---

<sup>1</sup> TA 4/2010 Markku Ruotsilan artikkeli Evankelikaalinen vai evankelinen? Teologianhistoriallisen sanaston ongelmatapauksesta. SEA:n nimelle saadaan siinä teologianhistoriallinen ja kielellinen perustelu ja puolustus suomalaisessa kontekstissa.

Vertailukohtana on verkostoperiaatteella toimivat Maailman evankelinen allianssi (WEA) ja Lausanne-liike, jotka yhdistivät voimansa. Kapkaupunkiin kokoontuu 5500 ihmistä (edustajia n. 4000) parin viikon kuluttua. Suomalaisia on n.20, joista kaksi Kylväjästä.

### **Hämmentävä esikokous**

Joka kuudes vuosi järjestettävä WEA:n yleiskokous keräsi Thaimaahan noin 500 edustajaa yli 100 kansallisuudesta vuonna 2008. ”Yksi Herra, yksi ruumis, yksi ääni” -teemalla se antoi yleiskatsauksen Raamatun arvovaltaa, Kristuksen sijaissovitysta, henkilökohtaista kääntymystä ja lähetystyötä korostavan evankelikalaisen liikkeen nykytilasta. Yllättävää oli, että kokouksen keskiöön nousi näiden sijasta yhteiskunnallinen vaikuttaminen, köyhyyden poistaminen, ilmastonmuutos ja aids – siis perinteinen ekumeenisen liikkeen asialista.

### **Miten tähän on tultu?**

Selityksenä on etelän kristittyjen kasvava vaikutus molemmissa liikkeissä. Evankelikaalit eivät voi ummistaa silmiään köyhien, vainottujen ja epäoikeudenmukaisissa olosuhteissa elävien ihmisten tilanteelta. Ekumeenisen liikkeen haasteena puolestaan on, että etelän kristityt ovat konservatiivisia ja luottavat Raamattuun. Agendat lähenevät toisiaan.

### **Edelleen näkyy erojakin**

Saan uutiskirjeitä LML:stä ja WEA:sta. LML:n uutiskirjeet kertovat piispojen nimityksistä, pääsihteerin kannanotoista valtioiden konflikteihin, ilmastonmuutokseen, pandemioihin, naisten asemaan, köyhyyteen yms. WEA:n uutiskirjeissä kerrotaan kristittyihin kohdistuneista vainoista, kristittyjen asemasta, vaikuttamistyöstä jne. Kirkkomme virallisena lähetysjärjestönä Kylväjällä on linkki ja näköala sekä LML:n yhteyksiin että omiin kirkkoihinsa etäisyyttä ottaneisiin pohjoismaisiin herätysliikkeisiin. Tämä näkyy esim. osallistumisena yhtäältä pohjoismaisten lähetysjohtajien tapaamisiin LML:n sateenvarjon alla ja toisaalta Norjan luterilaisen lähetysliiton (”luterilaispohjainen vapaa ja itsenäinen lähetysorganisaatio”) kansainvälisten kumppaneiden tapaamisiin.

### **Yhdistävä foorumi**

Global Christian Forum alkoi Nairobissa loppuvuodesta 2007. Läsä oli ortodokseja, roomalaiskatolisia, anglikaaneja, reformoituja, luterilaisia, helluntailaisia, evankelisia jne.

Rissanen: Onko enää mahdollista saada aikaan konferenssia, joka tekee päätöksiä? Nykypäivänä kongressit ovat enemmän hengellistä huivia (spiritual entertainment). 1910 oli työkokous, jonka keskiössä oli (valitettavasti) lähes täysin ”miten?” – ”mitä?”-puolen jäädessä varsin vähälle huomiolle. Palaan tähän myöhemmin.

Ensin: mitä tapahtui 1910:n jälkeen. Esitykseni yläotsikot:

1. Historiallinen kehitys 1910:n jälkeen
2. Huomioon otettavia teologisia trendejä ja korostuksia
3. Missiologian tila
4. Luterilaisen lähetysteologian tilanne
5. erityinen huomio oman kirkkomme lähetysteologiseen asemoitumiseen

## **1. Historiallinen kehitys 1910:n jälkeen**

### **Kristikunta**

1910:ssä lähetysalueista puhuttiin territorioina, maantieteellisinä alueina – kristikuntana. Jako kiteytyi kristillisiin ja ei-kristillisiin alueisiin. Tämä ymmärrys muuttui kaikkia muita nopeammin. Ensimmäinen kysymysmerkki kristillinen länsi ja ei-kristillinen itä -ajatteluun oli sodan puhkeaminen Euroopassa. ”Kaikki tosiasiat on arvioitava uudelleen” (Oldham, IRM, Jan 1915) Liike kristillisestä maailmasta ei-kristilliseen pysähtyi, esim. neljä saksalaista Continuation Committeeen jäsentä kyseenalaisti Mottin johtajuuden hänen saksalaisvastaisten äänenpainojensa vuoksi.

Taistelu Hitleriä vastaan nosti hetkeksi esiin termin ”kristillinen sivilisaatio”, mutta koska kristillisyyden haastajat tulivat Euroopan sisäلتä, asetelma kristillisen maailman ja muun maailman välillä murtui. Vuoden 1945 jälkeen kristikunta-ajattelu tunkeutui vielä erityisesti Afrikkaan (mm. Etelä-Afrikka ja Rhodesia).

Euroopassa roomalaiskatolinen kirkko jäi puolustamaan eurooppalaisen sivistyksen kristillisiä juuria, näkyvimmin kardinaali Josef Ratzinger, josta sittemmin tuli paavi Benedictus XVI. Hänen mukaansa idea tai käsite Eurooppa syntyi vastakkainasettelussa sitä ympäröivän islamin kanssa. Ainoa tapa Euroopalle selvitä rappiosta ja tuhosta on palata kristillisille juurilleen. Paaville kristikunta on menetetty perintö, joka tulisi ottaa takaisin haltuun. Tosin eurooppalaisen katolisuuden sisällä on muitakin ääniä. Esim. Peter Connoman, president of the European society of Catholics (Katolilaisten Eurooppa-yhdistyksen puheenjohtaja) totesi: Juuria ei voida pelastaa, vanhaa valta-asemaa ei voida palauttaa, on lähdeittävä kulttuurin marginaalista ja korostettava kääntymystä. Kyseessä on uusi aito lähetyksellinen alku. ”Joka kuvittelee rakentavansa kirkon, rakentaa epäjumalaa” (Bonnhoefter).

Protestanteille käsitys Euroopasta kristillisen identiteetin määrittämänä maantieteellisenä alueena ei ole ollut merkittävä – toisin kuin Edinburghin konferenssin osallistujille.

On kuitenkin huomattava, että voidaan täydellä syyllä puhua alueista, joissa Kristuksen nimeä ei ole mainittu! Ei siis ole kyse vain uskon ja epäuskon rajoista – kieli, kulttuuri ja uskontorajat ovat todellisia ja myös maantieteellisiä – meilläkin tullaan näkemään somalien kaupunginosia jne.

### **Aasia huomion keskipisteenä**

Ajateltiin, että ratkaisevat lähetystyön kamppailut käydään idän uskontojen ja ideologioiden kanssa. Intia ja Itä-Aasia olivat amerikkalaisten ja brittien lähetyshuomion kohteina.

Etelällä (Latinalainen Amerikka, Oseania, Afrikka) oli sekundaarinen rooli ja merkitys. Edinburgh 1910:ssä ei ollut yhtään osallistujaa näiltä mantereilta. Tämän jälkeen tapahtui näiden alueiden lähetysten nopea rakenteellinen ryhdistäytyminen.

Vasta lähtö Kiinasta v. 1951 ja afrikkalaisten herätysliikkeiden ja itsenäisten kirkkojen syntyminen toi Afrikan uudella tavalla lähetyskartalle. Vasta 1970-luvun puolivälissä alettiin huomata, että muutos on niin syvällinen, että Eurooppa on jäänyt ratkaisevasti jälkeen kristinuskon edetessä Afrikassa. Afrikasta oli tulossa kristillisin maanosa.

### **Naiset**

1800-luvun jälkipuoliskolta alkaen naiset perustivat omia lähetysorganisaatioitaan (often ”zenana” missionary organizations).<sup>2</sup>

Tunnustuskuntien lähetysseurat pitivät näitä järjestöjä resurssien haaskauksena. Syynä saattoi olla myös niiden alhaisemmat palkkauskustannukset ja suurempi vapaaehtoistyövoiman käyttö. Edinburghissa korostettiin: Ei erillistä komissiota naistyyölle, ”jotta ei vedettäisi rajaa naisten ja miesten työn välille”

1910-konferenssin jälkeen käynnistyi naisten lähetysjärjestöjen liittäminen miesten johtamiin lähetysjärjestöihin, naisten vastustuksesta huolimatta. Kun naisten mahdollisuudet johtaa työtä kapenivat, johtavien kristittyjen naisten huomio siirtyi lähetyksestä naisten oikeuksiin, muodollisen tunnustuksen saamiseen ja lopulta ordinaatioon (Dana Roberts). Robertsinkin mukaan huomion siirtyminen globaalista kotimaahan oli yksi syy lähetyksen aseman heikkenemiseen ”mainline”-kirkkojen työssä. Jos tämä pitää paikkansa, Edinburghilla oli päinvastainen vaikutus, kuin mihin se pyrki.

---

<sup>2</sup> **Zenana:** *Persian: Urdu: refers to the part of a house belonging to a Muslim family in South Asian countries such as India and Pakistan reserved for the women of the household. The Zenana are the inner apartments of a house in which the women of the family live. The outer apartments for guests and men is called the Mardana.*

## Oppikysymykset

On tärkeää huomata se, mistä ei keskusteltu: sovittiin, että opista tai kirkkorakenteista ei keskustella. Huomio oli lähetystehtävässä ja ei-kristillisessä maailmassa. John Stott oli sitä mieltä, että siksi ei pystytty vastaamaan teologian liberalisoitumiseen ja yhteiskunnalliseen evankeliumiin. Lähetysliike ei ollut valmis kohtaamaan oman aikansa teologisia haasteita.

Kenneth Scott Latourette totesi: ”Ekumeeninen liike kasvoi lähetysliikkeestä, ja sen sydän on edelleen maailmanlaajassa evankelioimisnäyssä. Ykseyttä ei etsitty päämääränä vaan keinona viedä evankeliumia.”

Onko näky unohtunut? Etsivätkö kristityt tänä päivänä ykseyttä ja yhteistyötä, jotta pelastava evankeliumi etenisi uusiin sydämiin vai onko ykseyden päämääränä jumalanpalvelus ja yhteinen ehtoollinen? Lausanne I (1974) syntyi, koska orgaanisen ykseyden näköala oli syrjäyttänyt evankeliumin etenemisen näköalan. KMN:n holistisuus merkitsi lähetysten jäämistä liberaalin ekumenismin jalkoihin. Kirkko on väline, merkki, mutta Jumalan valtakunta on päämäärä.

## Päätökset

1910-konferenssissa tehtiin vain yksi muodollinen päätös: Nimitettiin Jatkokomitea (Continuation Committee). Päätöksen yhteydessä koko osallistujajoukko nousi seisomaan ja laulamaan.

Paikalla olleiden todistuksen mukaan osallistujat olivat *awe-struck*, pelästyneen kunnioituksen valtaamia. Englantilainen lähetystyöntekijä *Temple Gairdner* (1873–1928) kertoi, että päivisin kello 12, osanottajien ollessa virkeimmillään, konferenssi keskeytettiin ja koko 1200 hengen osanottajajoukko vaipui puoleksi tunniksi rukoukseen. Ovet suljettiin eikä kukaan liikkunut sisään tai ulos. Rukouksen aikana kokoussalissa oli ”kuultavissa Jumalan hiljaisuus”. Millaista on kuunnella pelästyneen kunnioituksen valtaamana Jumalan hiljaisuutta? Luulen, että ilman sitä armoa ylistyksen ja karkelon kulttuuriin kylvetyt tuhkamme kylmenevät.

## 2. Huomioon otettavia teologisia trendejä ja korostuksia

1. Lähetystyön kohteina olevista ei-kristillisistä alueista huomio tulee siirtää ensin kirkkoon, ekumeniaan ja yhteyteen ja sitten Jumalan lähetykseen (*Kirkon lähetysstrategia 2008, s 4: ”Tässä strategiasa käytetään käsitettä lähetys tai missio kuvaamaan kirkon missionaarista olemusta. Kirkon tehtävä on levittää evankeliumia ja palvella lähimmäistä, koko ihmiskuntaa. Käsitettä lähetystyö käytetään puhuttaessa seurakuntien ja kirkon työuudoista Suomessa ja kuvattaessa käytännön toimintaa ulkomailla.”*) Lähetystyö on Jumalan lähetykseen osallistumista.
2. ”From the West to the rest” – kaikki kuusi mannerta, jokainen lähetysten kotimaa ja jokainen lähetyskenttä – opillinen kirjo. – Andrew Walls: ”He eivät voineet päästä täydellisyyteen ilman meitä” (Hepr. 11:40). – Efesolaiskirjeen sanoma Kristuksen ruumiin rakentamisesta ja yhdistämisestä. – Länsimainen kristillisyys on kontekstin hapattamaa kuten kaikkien muidenkin mantereiden kristillisyys. Ekumeenisessa liikkeessä Wallsista pidetään, koska hän ylittää tunnustuskuntarajoja. ”Kristityt Britanniassa rukoilivat monta vuotta herätystä, ja kun se tuli, he eivät tunnistanee sitä, koska se oli musta” (saksalainen Walter Hollenweger). Lontoossa suurin seurakunta on nigerialaistaustainen, Kölnissä korealaistaustainen.

Kylväjä pyrkii hyödyntämään kansainväliseen lähetyskeskusteluun ja yhteistyöhön liittyvissä kysymyksissä ensisijaisesti WEA:n verkostoja. Kylväjä on ainoana suomalaisena luterilaisena lähetysjärjestönä ollut WEA:n liitännäisjäsen (*associate member*) vuodesta 1994.<sup>3</sup>

---

<sup>3</sup> WEA:lla on kolmenlaisia jäseniä:

1. *Alliances*. Täysjäseniä ovat alueelliset (7) ja kansalliset (121) allianssit, kuten Euroopan evankelinen allianssi ja Suomessa MESK.
2. *Global Partners* Kansainväliset organisaatiot (12), jotka toimivat WEA:n yhteistyöjärjestöinä.
3. *Associate members*. Liitännäisjäsenet (110) kuten esim. Kylväjä ja NLM.

Korealaisen missiologin luonnehdinta lähetystyön luonteesta:

Ortodoksia (oppi) → ortopraksia (käytäntö) → ortopat(h)ia (sydän)

Ortopatian avainsanoja: ihmissuhteet, tunneäly, symbioosi, yhteisö, vuorovaikutus, kunnioitus.

3. Köyhät. Länsimaisten valtapyrkimysten kyseenalaistamaton liitto evankeliumin edistämisen asian kanssa on purettu ja purkautunut. ”Köyhien asiaan” on kiinnitetty kasvavaa huomiota. Jumala on valinnut köyhät. Esivaltaan ja yhteiskunnallisiin olosuhteisiin suhtaudutaan kriittisesti. Anglikaanilähetystyöntekijä Rolan Allen kritisoi lähetystyöntekijöiden asettumista valtaapitävien puolelle. Nyt köyhät tuovat evankeliumia rikkaille. ”Jumala valitsi sen, mikä on heikkoa maailman silmissä”. Pyhä Henki tekee työtä periferiassa.
4. Kristinuskon pitäminen ylivoimaisena muihin uskontoihin nähden on kääntynyt sen näkemiseksi, että uskontojen kohtaaminen on kristillisen lähetystyön suurimpia haasteita. Tunnetaan jopa pelkoa. Erityisesti Islam haastaa Euroopan, miksei itämainen uskonnollisuuskin. Tulisiko imaameja kouluttaa yliopistoissa valtion rahoilla? Islamiin liittyviä asioita:
  1. Uskonnon tunnusmerkit: päähuivit, ristit
  2. Sananvapauden ja vakaumuksen kunnioittamisen välinen tasapaino
  3. Eläinten uhraaminen uhrijuhlan aikana
  4. Ramadan-paaston noudattaminen
  5. Islamilaisten juhlien sovittaminen juhlakalenteriin
  6. Moskeijoiden rakentaminen

### 3. Missiologian tila

Lausanne III:n komissioita<sup>4</sup> varten tehdyt raportit luotasivat syvälle ja innostivat lähetystyön tutkimukseen, missiologiaan.

Esim. WEA toimii edelleen komissioiden kautta. Edessä on Lausanne III Kapkaupungissa, Efesolaiskirjeen opiskeluprosessi, paljon luettavaa ja tutkittavaa, valmistautumista. Suomesta lähtee n. 20 henkeä.

Halusin antaa tuohon konferenssiin nuoremmille mahdollisuuden. Siksi osallistuin jo tammikuussa 2010 Tanskan Århusissa juhluvuoden konferenssiin Kirkko ja lähetys monikulttuurisella kolmannella vuosituhanella. Konferenssin tarkoitus oli saattaa angloamerikkalainen, mannermainen ja pohjoismainen missiologia vuorovaikutukseen keskenään. Mukana oli noin 200 missiologian tutkijaa ja lähetystyön toimijaa, Suomesta Risto Jukko ja Jaakko Rusama sekä pari väitöskirjaa tekevää opiskelijaa.

Konferenssi paljasti syvän näkemyseron siitä, voiko akateemista missiologian tutkimusta tehdä kristillisen uskon lähtökohdista. Angloamerikkalainen traditio liputtaa selkeimmin sen puolesta, ruotsalaisesta ja sak-

---

WEA:n ylin päättävä elin on 12-jäseninen kansainvälinen neuvosto (*International Council*), joka kokoontuu kerran vuodessa ja jonka jäsenet valitsee yleiskokous. IC:n puheenjohtajana toimii nykyisin korealainen Sang-Bok David Kim. Kirkkojen ja järjestöjen avuksi on muodostettu komissioita, joita on nykyisin kuusi: Uskonnonvapaus, Teologia, Lähetys, Naiset, Nuoret, Informaatioteknologia. Komissioiden jäsenet osallistuvat niiden työskentelyyn kansallisten allianssien välityksellä tai itse hankkimallaan rahoituksella.

<sup>4</sup> Konferenssin kahdeksan komissiota:

- 1 Evankeliumi kaikkeen maailmaan
- 2 Paikallinen (native) kirkko ja sen työntekijät
- 3 Koulutus elämäntavan kristillistämiseksi
- 4 Sanoma ei-kristillisten uskontojen taustaa vasten
- 5 Lähetystyöntekijöiden valmistautuminen
- 6 Lähetystyön kotimaantoiminnot
- 7 Lähetystyön suhde valtiovaltoihin
- 8 Yhteistyö ja ykseyden edistäminen

salaisesta tutkimuksesta nousevat kaikkein ärhäkimmät vastustajat. Libanonilainen tutkija sanoi konferenssin palautekeskustelussa: ”Tulin tänne ajatellen, että edustan maanosaa, josta kristillinen usko on kuolemassa. Nyt tiedän, että niin käykin täällä.”

Sisällöllisesti silmiinpistävää oli luennoitsijoiden vaihteleva oman lähtökohtansa esiin tuominen. Princetonin seminaarin eksegeetti ja Paavali-tutkija Ross Wagner piti hyvät raamattuopetukset molempina aamuina ja päätti ne rukoukseen. Paikalla oli joitakin Århusin teologisen tiedekunnan opiskelijoita, joiden mukaan ensimmäistä kertaa tiedekunnan luennolla rukoiltiin. Ruotsalaisten mielestä rukous ei sopinut valtion rahoittamaan yliopistoon. Tiukasti kantaa otti luennossaan Göteborgin yliopiston professori Göran Larsson, jonka mukaan yliopistoon kuuluu uskontojen tutkimus, ei teologia. Larssonin mukaan ”we are called to be critics, not caretakers”. Mika Vähäkangas, Lundin yliopiston missiologian professori, syvensi näköalaa Ruotsin tilanteesta kertomalla, että hän ”tuntee itsensä Lundissa dinosaurukseksi”. Vähäkankaan mukaan Lundissa missiologia ymmärretään uskontojen vertailevaksi tutkimukseksi.

Keskustelussa ”Dogmatiikan kirjajhyllöjen välistä kuultuna” kaksi Helsingin yliopiston teologisen tiedekunnan professoria valitti, kuinka lähetystyöntekijät tuppautuvat jatko-opiskelijoiksi.

**Viggo Mortensen kertoi** missiologian nykytilasta: Useimmissa länsimaisissa teologisissa oppilaitoksissa lähetystieteen, missiologian, tilalle on tullut Intercultural Studies yms. UK:ssa **Brian Stanley**n mukaan ei missiologian oppituolia enää ole, Birminghamissa ja Edinburghissa oppituolit ovat eri nimillä.

**Martin** Reppenhausen (German Research Institute for Evangelism and Church Development, Greifswald) esitti kolme varoittavaa huomiota missiologian nykytilasta:

1. Syntiinlankeemuksen tilan huomiotta jättäminen. Stanley'n oppituolin edellinen haltija Andrew F. Walls oli myös paikalla ja piti luennon aiheesta the Future of Missiology. Wallsin mukaan nyt tarvitaan ”ekumeenista pahan teologiaa”, koska valistuksen jälkeinen eurooppalainen missiologia ei ole kyennyt vastaamaan demonisuuden ongelmaan.
2. ”Näkyvä–näkytön kirkko” -akselilla on vaara unohtaa kirkon *corpus permixtum* -luonne. Tätä tapahtuu jatkuvasti huolimattoman kirkko-sanana käytön johdosta. Tiililä (100 teesiä kirkosta, s.110): ”Ekumeenikot puhuvat sekaisin kirkoista ja kirkosta. Ekklesian ykseys ei synny minkäänlaisin ekumeenisiin toimenpitein vaan se on olemassa kaikista näistä riippumatta ja jo ennen näitä kaikkia Nikean-Konstantinopolin tunnustuksen mukaisesti.” Risto A. Ahonen (Lähetys rajojen ylittäjänä, s.161): ”Tiililän kirkkonäkemyksen ongelma on siinä, että hän tekee selvän eron ”laitoskirkon” ja pyhien yhteisön välillä... Etelän kirkkojen on mahdoton ymmärtää sellaista puhetta oman kontekstinsa keskellä.” (Kirkon luonne hahmotetaan koinoniasta käsin. Lähtökohtana on Kolminaisuuden persoonien välinen yhteys ja rakkaus)
3. Missio Dei – liian paljon kolmiyhteisen Jumalan vastuulle, liian vähän seurakunnan ja sen jäsenten vastuulle. Vrt. Luther; vertikaalinen ja horisontaalinen.

#### 4. Luterilaisen lähetysteologian tilanne

Luterilaisesta lähetysteologiasta on sanottu: Hyvä teoria, huono käytäntö.

James A. Scherer (Professor of World Mission and Church History, Lutheran School of Theology Chicago; Gospel, Church & Kingdom, 1987) esittää, että luterilaisen lähetysteologian haaste on ”kuilu Lutherin teosentrisen eli vertikaalisen lähetysajattelun ja horisontaalisen, uuspietistisen ajattelun välillä.

Luterilaisen lähetysteologian sokea piste on opin ja käytännön vastaavuus. Syinä on esitetty mm.

- ekklesiologian ongelma (kirkon luonne ja auktoriteetti)
- lähetysten avainjakeiden eksegeesi (Matt. 28 koski vain apostoleja)
- lähetysrakenteen puute!!! (Luther ei kiinnostunut tästä tai ei ehtinyt.) Vaikka Lutherin ajattelu on vahvasti missionaarista, ei ole olemassa normatiivista luterilaista lähetysteologiaa.

**Lutherin teosentristä ja eskatologista lähetysajattelua** hahmotellut Paul Dravs (1858–1912) esitti, että Lutherin mukaan Jumala ei tarvitse erityisiä lähetysjärjestöjä jumalallisen mission loppuun saattamiseen.

Hän voi käyttää vainoa, uskovien hajaantumista, matkustavia kauppiaita, sotavankeja ja ei-kristittyjen hallitsijoiden toimia lähetyksensä toteuttamiseen.

Scherer pitää Draws'n käsitystä yksipuolisena. Lutherinkin mukaan Jumala tarvitsee lähetykseen ihmisiä. Jokaisen kastetun velvollisuus on olla Kristuksen todistaja. Esim. Aabraham Egyptissä ei voinut vaieta Jumalan armosta. Myös Jaakob, Joosef, Daniel, Joonas ja etiopialainen eunukki julistivat Jumalan armoa (yhteisen pappeuden velvoittavuus).

**Jaakko Rusama: luterilaisten ja anglikaanien keskustelu on jämähtänyt virkaan ja sakramenttiteologiaan.** Jaakko Rusama alusti kanavassa Porvoon sopimuksesta ja luterilaisten ja anglikaanien välisestä oppikeskusteluista ja esitti, että ne ovat parinkymmenen vuoden ajaksi jämähtäneet viran ja piispuuden vatvomiseen. Hänen mukaansa olisi muitakin suuria kysymyksiä, joita tulisi käsitellä, kuten esim. luterilaisten ja anglikaanien yhteinen lähetystyö.

**Voisiko olla, että näin on käynyt myös kirkkomme herätysliikkeille??**

SLS iskee tähän saumaan korostamalla kirkkokeskeisyyttään.<sup>5</sup>

## 5. Erityinen huomio oman kirkkomme lähetysteologiseen asemoitumiseen

**Opillinen hajanaisuus on suuri - mikä auttaisi?**

1 Yhteinen inspiroiva tavoite (1910-konferenssin kritiikki: "miten" enemmän kuin "mitä"/"mikä").

Kirkkomme lähetystyön strategian visio: "Suomen evankelis-luterilainen kirkko on jäsentynyt maailmanlähetyksen muutokseen ja löytänyt uusia yhteistyön muotoja Aasian, Afrikan ja Latinalaisen Amerikan kirkkojen kumppanina. Olemme mieluinen yhteistyökumppani. Lähetystyöhön osoitetut henkilö- ja talousresurssit ovat lisääntyneet ja niitä on suunnattu alueille, joissa on vähän tai ei lainkaan kristittyjä ja kirkkoja. Tämä antaa mahdollisuuden olla myönteisesti mukana, riittäisikö tämä "lähetysnäyksi?"

**Lähetysnäky on kadonnut...**

Vastaavalla tavalla kuin kaikki muutkin näyt.

Nyt on nihilismin ja Nietzchen aika. Hart: "Ihmisen päämäärättömän tahdon rajattomien mahdollisuuksien pohjaton ja pimeä kuilu. Hartin mukaan väistämätön seuraus on nihilismi eli ei-minkään arvostaminen korkeimpana arvona, koska 'kristinusko otti ihmisiltä jumalat ja kukisti ne niin täydellisesti, että niihin ei voi koskaan enää todella uskoa, vaikka yrittäisikin'. Kertomus ristiinnaulitusta Jumalasta vie poistuessaan mukanaan kaipauksen tuonpuoleiseen, kunnioittavan pelon ja omantunnon herruuden ja avaa portin julmuudelle."

---

<sup>5</sup> **Juha Pihkala: Suomen Lähetysseura kirkon lähetysnäyt teoksessa Uskoa teoksi 150 vuotta, s. 249**

"Omassa nuoruudessani tavallisten seurakunta-aktiivien mielestä kirkkomme lähetys oli itsestään selvästi Suomen Lähetysseura. Uusien herätysliikepohjaisten lähetysjärjestöjen synty Suomessa 1960-luvulla on kuitenkin hämmentänyt tätä kuvaa lähetysnäyt paikasta kirkossa. Niissä on ainakin aluksi korostettu hyvin voimakkaasti sitä, että lähetysnäyt on nojattava liikkeen piirissä uskon tulleiden yksityisten ihmisten hengelliseen panokseen ja taloudellisiin lahjoituksiin, ei esimerkiksi seurakuntien talousarviomäärärahoihin. Siunausta on vain tietoisesti herätysnäyt tulleiden missioarisella panoksella. Taustalla on siis toisenlainen kirkkokäsitys kuin niillä, jotka aikoinaan olivat perustamassa Suomen Lähetysseuraa. Tämä ero voi kuitenkin helposti hämärtyä, jos historiallinen perspektiivi unohtuu ja vedotaan pelkästään lähetysnäyt nykyiseen järjestöpohjaiseen ilmiösuun. Ilmiösuun alla on kuitenkin huomattavasti erilainen perimä. Genotyyppi on aivan eri kuin fenotyyppi.

Suomen Lähetysseura tukee kirkossamme sellaista kehitystä, joka voisi tulevaisuudessa johtaa lähetysnäyt olennaisesti syvempään kirkollistamiseen. Se juridinen ja hallinnollinen tilanne, joka 1800-luvulla johti järjestörakenteeseen, on jo kauan sitten taakse jäänyttä elämää... Lähetysnäyt olisi välttämättä edettävä kirkko-opillisesti ainoaan oikeaan suuntaan. Missiota ei voi – jos ajatellaan teologisesti – delegoida. Sen oikea operatiivinen paikka on kirkon oma rakenne ja sitä on ohjattava sen oman päätöksenteon puitteissa.

En itse usko, että sellainen välivaiheen ratkaisu voisi kantaa hyvää hedelmää, jossa kirkko kyllä päättäisi lähetysnäyt kokoanisstrategiasta, mutta käytännön lähetystyö olisi annettu itsenäisille lähetysjärjestöille."

Pieni kipinäkin voi sytyttää kylmenneet tuhkat. Kaivataan toivoa!

Kylväjä-lehden pääkirjoituksia kirjoittaessani olen huomannut, että kaikki sellaiset kirjoitukset, jotka eivät alistu nihilismiin, herättävät reaktioita.

Toivoa voi kaivaa myös historiasta. Muun muassa seuraavista kirjoista löytyy näkökulmia lähetysnäyn uudistamiseen jälkikristillisessä ajassa.

- Michael Green; Evangelism in the Early Church.
- Philip Jenkins; God's Continent.
- Hart, Ateismin harhat.

Hart (ortodoksi) puhuu paluusta erämaaisien aikaan. On opeteltava elämään erämaassa. Siitä voi nousta uusi rohkeus, joka ohittaa sen, millä ei ole merkitystä ja pitää kalleimpana sitä, millä on merkitystä elämän ja iankaikkisuuden näkökulmasta.

Kylväjän vastaus lähetysnäyn katoamiseen: **risti, rukous, rekrytointi.**

Kutsu rukoukseen, joka suuntautuu häneen, joka kutsuu väen elonkorjuuseen.

Kutsu rukoukseen, joka suuntautuu sellaisten ihmisten ja kansaryhmien keskuuteen, jotka eivät ole saaneet mahdollisuutta kuulla ja ymmärtää evankeliumia. Rukous on lahja ja tehtävä.

Inkarnaation kokonaisvaltainen, pitkäjänteinen ja vaivalloinen tie.

## **Liite:**

### **Michael Green; Evankeliointi alkukirkossa (Evangelism in the Early Church)**

Kristinuskon leviämisen strategia ei alkukirkossa ollut erityisen merkittävä tai erikoinen. Mutta päättävyyssyys olla Jeesuksen lähettiläänä kapinallisessa maailmassa oli ratkaiseva. Viisi asiaa, jotka osoittautuivat ratkaiseviksi evankeliumin etenemisen kannalta.

#### **1. Luottamus siihen, että sanoma on totta. (Luottamus totuuteen)**

- Juutalaiset olivat tiukkoja monoteisteja, Jumalan tulo maailmaan olisi skandaali.

#### **2. Kiihkeä into. (Motivaatio)**

- Sotilasterminologian käyttö Paavalista Tertullianukseen, vaikka kieltäytyttiin sotapalveluksesta.

Länsimaissa kirkot näkevät itsensä enemmän sairaalana kuin armeijana, toisin kuin Afrikassa, Aasiassa ja Latinalaisessa Amerikassa.

#### **3. Evankelioiminen perustui pakanoiden ja juutalaisten ajattelun tuntemiseen ja evankeliumin kääntämiseen heidän kielelleen. (Apologia)**

- Oppineet käyttivät tarmonsia ja älynsä tähän; Paavali, Klemens Alexandrialainen, Justinos Marttyyri, Origenes, Tertullianus, Augustinus murtautuakseen ei-kristittyjen ajatteluun ja sydämiin. Evankeliumia ei muutettu kulttuuriin.

#### **4. Kristittyjen elämäntapa teki syvän vaikutuksen antiikin ihmisiin. (Muutos)**

*Yksittäiset kristityt*

Johannes ukkosenjylinän pojasta tuli rakkauden apostoli, Paavali vainoajasta vainottu, Justinoksesta marttyyri.

*Yhteisö*

- Orja ja isännät yhdessä, rikkaat ja köyhät, juutalaiset ja pakanat ateriyhteydessä.

Entä tänään?

*Kyky vastaanottaa vihaa, vainoa ja kritiikkiä*



## **5. Kääntyminen**

Antiikissa uskonnollinen kääntyminen oli lähes tuntematon asia.

- Lisättiin oma jumala pantheoniin
- Samastuttiin johonkin olemassa olevaan jumaluuteen.

Tänäänkin 100.000 päivässä kääntyy kristityksi, suurin osa 2/3 maailmassa.